

HE 195/2025 vp eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja rikoslain muuttamisesta

YM vastine OM asiantuntijalausuntoon

Sanamuotoiluja koskevat muutokset 225 §:n 1 ja 2 momenttiin

YM katsoo, että OM:n esittämät sanamuotoja koskevat täsmennykset pykälän muotoiluun ovat kannatettavia.

F-kaasu- ja otsoniasetukset

1. Viittaukset EU-asetusten artikloihin ja blankoviittaukset

Viittaukset artikloihin on tarkennettu OM:n lausuntokierroksella esittämän mukaisesti. YM näkemyksen mukaan lisätäsmennyksiä voitaisiin mahdollisesti tehdä seuraaviin kohtiin (kursiivilla):

- 225§ 1 mom 10 kohta:
 - a) *4 artiklan 5 kohdan, 5 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan tai 6 artiklan 1 kohdan* mukaisen vuototarkastusta, vuotojen korjaamista tai vuotojen havaitsemisjärjestelmää koskevan velvollisuuden,
- 225 § 1 mom 11 kohta:
 - b) *21 artiklan 3 kohdan* mukaisen vuototarkastusta tai *mainitun artiklan 4 kohdan* mukaisen vuotojen korjaamista koskevan velvollisuuden,
- 225 §, 2 mom:
 - 7) rikkoo otsoniasetuksen *4 tai 5 artiklan* mukaista käyttöä koskevaa kieltoa;

Muilta osin viittaukset artikloihin ovat mielestämme asianmukaisia.

Voimassa olevaan YSL 225 §:n verrattuna blankoviittaukset on korvattu OM:n lausuntokierroksella esittämien kommenttien mukaisiksi. OM asiantuntijalausunnon perusteella 225 §:n 1 momentin 12 kohtaan tulisi vielä lisätä viittaukset myös valtioneuvoston asetuksen pykäliin blankoviittausten välttämiseksi.

YM mukaan tämä ei olisi tarkoituksenmukaista. Valtioneuvoston asetuksen velvoitteiden sisältö käy ilmi niistä ympäristönsuojelulain pykälistä, joiden nojalla kyseinen asetus on annettu. Lisäksi muotoilu ei vastaisi ympäristönsuojelulaissa tähän saakka omaksuttua viittauskäytäntöä. Pykälästä tulisi myös hyvin vaikealukuinen, jos kyseinen 225 §:n 1 mom 12 kohta kuuluisi esimerkiksi:

12) toimii 159 §:n, 161 §:n 1 momentin tai 162 §:n mukaista pätevyyttä taikka sen osoittamista tai todentamista koskevien velvollisuuksien vastaisesti, toimii ilman 161 §:n 2 momentissa tarkoitettuja laitteita tai välineitä, jättää toimittamatta laitteen haltijalle 162 a §:ssä tarkoitetun asennustodistuksen, laiminlyö 163 §:ssa tarkoitetun vuototarkastuksen tai huoltokirjanpidon, laiminlyö 165 §:n mukaisen tietojen toimittamista koskevan velvollisuuden *taikka laiminlyö 159, 161, 162, 162 a, 163 tai 165 §:n nojalla annetun fluorattuja kasvihuonekaasuja, otsonikerrosta heikentäviä aineita tai vaihtoehtoisia kylmäaineita sisältävien laitteiden käsittelystä annetun valtioneuvoston asetuksen 1063/2025 3-7 §:ssä tarkoitetun pätevyyttä, sen osoittamista tai todentamista koskevan velvollisuuden, 8 §:ssä tarkoitettuja laitteita tai välineitä koskevan velvollisuuden, 9 §:ssä tarkoitetun asennustodistuksen toimittamista koskevan velvollisuuden taikka 10 §:ssä tarkoitetun vuototarkastusta ja huoltokirjanpitoa koskevan velvollisuuden,*

2. F-kaasujen ja otsonikerrosta heikentävien aineiden tahallinen päästäminen

OM huomauttaa, että sekä F-kaasuasetuksessa että otsoniasetuksessa kielletään kyseisten aineiden tahallinen päästäminen ilmakehään, mutta 225 §:ään ehdotettujen uuden 2 momentin 1 ja 6 kohtien mukaisesti ympäristönsuojelulain rikkomisena rangaistavaa olisi huolimattomuudesta tehty kyseisten aineiden päästäminen ilmakehään. OM katsoo, että syyksiluettavuuden osalta olisi perusteltua noudattaa aineellisessa kiellossa säädettyä.

YM katsoo, että tältä osin ehdotusta olisi tarpeen korjata siirtämällä kyseiset teot pykälän 2 momentista pykälän 1 momenttiin. Eli siirrot olisivat

- ehdotetun 225 §:n 2 mom 1 kohdasta siirrettäisiin teksti ” päästää fluorattuja kasvihuonekaasuja F-kaasuasetuksen 4 artiklan 1 kohdan vastaisesti” 1 momentin 10 kohtaan
- ehdotetun 225 §:n 2 mom 6 kohdasta siirrettäisiin teksti ” päästää otsonikerrosta heikentäviä aineita otsoniasetuksen 21 artiklan 1 kohdan vastaisesti ” 1 momentin 11 kohtaan

3. Menetetyksi julistaminen ja takavarikko

OM mukaan esityksen perusteluissa ei ole selkeää, mikä on se Suomessa rangaistavaksi säädetty tai tulevaisuudessa rangaistavaksi säädettävä menettely, joka täyttää F-kaasu- ja otsoniasetuksissa tarkoitetun tavaroiden laittoman hankkimisen määritelmän, ja joka siten johtaa rikoslain 10 luvun 5 §:n soveltamiseen.

YM toteaa, että F-kaasu- ja otsoniasetukset ovat suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä. Ne edellyttävät kaiken asetusten vastaisen toiminnan säätämistä rangaistavaksi eikä niissä erikseen ole määritelty mitä tarkoitetaan laittomasti hankituilla tavaroilla. Tarkoituksena on, että F-kaasu- ja otsoniasetusten velvoitteet toteutetaan kansallisesti säätämällä velvoitteiden rikkominen kaikilta osin rikosoikeudellisesti rangaistavaksi, jolloin se YM näkemyksen mukaan kattaa myös asetusten seuraamussäännöksissä viitatu laittomasti hankitut tavarat. Siten kansallisen lainsäädännön voidaan arvioida täyttävän F-kaasu- ja otsoniasetusten velvoitteet myös menetetyksi julistamisen ja takavarikoinnin osalta.

Tätä seikkaa olisi voitu tarkemmin kuvata perusteluissa, mutta OM kommentti ei YM näkemyksen mukaan aiheuta tarvetta muutoksiin pykälän muotoilussa.

Päästöportaaliasetus

4. Toimitetun tiedon laadun varmistaminen

OM esitti lausuntokierroksella, että pykälän perusteluihin tulisi lisätä esimerkkejä, millä keinoin tietojen korkea laatu voidaan varmistaa ja mikä katsotaan laiminlyönniksi. Esimerkkejä lisättiin lausuntokierroksen jälkeen, mutta pykälän perusteluissa olisi ollut hyvä ilmaista täsmällisemmin, että pykälä koskee nimenomaan päästöportaaliasetuksen vastaista tekoa eikä ympäristölupamääräyksen rikkomista. Laitoksen toimintaa koskevassa ympäristöluvassa ei ole annettu päästöportaaliasetusta koskevia lupamääräyksiä, koska EU-asetus on sellaisenaan velvoittava ja siten päästöportaaliasetuksen mukaisen tiedon laadun varmistuksen laiminlyönnistä olisi säädettävä erikseen. Päästöportaaliasetuksen mukaisten tietojen toimittamisen laadunvarmistuksessa voisi

kuitenkin soveltaa samoja periaatteita kuin lupamääräyksissä on määrätty ympäristönsuojelulain 62 §:n perusteella.

5. Päästöportaalisetusta koskevan säännöksen voimaantulo

Hallituksen esitys on tarkoitus säätää voimaantulevaksi ja sovellettavaksi 1.1.2028 alkaen kuten hallituksen esityksen voimaantuloa koskevassa kappaleessa 9 on esitetty. YM pitää siten kannatettavana OM:n ehdottamaa muutosta voimaantulosäännökseen eli ”ympäristönsuojelulain 225 §:n 1 momentin 7 kohta tulisi voimaan siitä hetkestä alkaen, jolloin päästöportaalisetusta aletaan soveltaa eli 1.1.2028.”